Lisäselvitys E 14/2020 vp 16.2.2022

Hei,

ohessa vastaukseni jatkokysymyksiin.

Ystävällisesti

Jussi Ahokas
BIOS-tutkimusyksikkö

---

1. Jos investoinnit halutaan erottaa säännöissä itsenäiseksi kokonaisuudekseen, mikä olisi paras tapa määritellä investoinnit? Miten tapahtuisi kansantalouden tilinpidossa määriteltyjä investointeja tarkempi määrittely?

Lopulta kysymys ei kaiketi ole esimerkiksi kultaisen säännön osalta siitä, mitkä menoerät ovat kansantalouden tilinpidon mukaan investointeja, vaan siitä, mihin kohteisiin mahdolliset julkiset alijäämät (kulutusta tai investointeja) voidaan jonkin tietyn menokehyksen ulkopuolella kohdentaa. Tämä on lopulta täysin poliittinen kysymys, ja oikea vastaus rajaukseen riippuu yhteiskuntapolitiikan tavoitteista, demokraattisesti päätetyistä toimenpiteistä sekä niistä mahdollisuuksista, jotka yhteisöllä on tiettynä hetkenä kokonaisuudessaan kuluttaa ja investoida (suhteessa tuotantopotentiaaliin). Vetoaminen esimerkiksi kansantalouden tilinpidon investointimääritelmiin on siitä syystä huono lähtökohta kultaisen säännön harkinnalle.

Konkreettisesti EU-tasolla harkinta voisi tapahtua erilaisten taksonomioiden, yhteisneuvotteluiden ja investointipakettien arvioinnin sekä jatkuvan valvonnan kautta. Mitä keskitetymmin esimerkiksi vihreät julkiset investointihankkeet tai muut kestävät investoinnit toteutetaan, esimerkiksi erilaisten ohjelmien kautta, sitä paremman mahdollisuudet niitä on valvoa laadullisesti. Kun tulevina vuosina taloudellisten resurssien kohdentaminen oikein on kaikki kaikessa, erilaisia suunnittelu- ja ohjausmalleja investoinneille pitäisi olla jo kehittämässä sekä kansallisesti että EU-tasolla.

2. Jos markkinakuriin palaaminen ei ole mahdollista, jos EKP joutuu toimimaan rahoitusolojen vakauttajana jatkossakin ja jos investointitarpeet Euroopassa ovat arvioitua luokkaa (esim. Brugel), mikä olisi paras tapa koordinoida EU:n talouspolitiikkaa jatkossa?

Edelliset rajaukset vaikuttavat hyvin realistisilta. Oikeastaan tämä kannattaisi ottaa EU:n talouspolitiikan tulevaisuuden hahmottelun lähtökohdaksi, jos tavoitteena on saada aikaan nopeita mutta vaikuttavia muutoksia ohjauskehikkoon. Edellinen tarkoittaa sitä, että poliittiset säännöt ja neuvottelut ovat jatkossakin se tie, jolla talouspolitiikkaa ja muuta politiikkaa EU-tasolla koordinoidaan. Se antaisi mahdollisuuden laajemmalle yhteistyölle myös investointien kohdentamisessa ja kannustamisessa. Tällä tavalla investointivastuuta (liittyen vihreään siirtymään) kannettaisiinkin ensisijaisesti jäsenvaltioiden yhteistoiminnassa, kun taas muu finanssipolitiikka jäisi edelleen kansallisvaltioiden harkintavaltaan. Tätä kansallista osaa finanssipolitiikasta sitten voitaisiin ohjata uudella sääntökehikolla, jossa pitäisi huomioida alueelliset kehityserot, kansalliset investointitarpeet (muut kuin vihreään siirtymään liittyvät) sekä vaihtotaseiden yli- ja alijäämien epätasapainot, jotka kuvaavat muun muassa kysyntäeroja eri EU-maiden välillä. Eurooppalainen ohjausjakso on edelleen hyvä väline edellä kuvatulle ohjaukselle, mutta siinä pitäisi ottaa paremmin huomioon eri politiikkalohkojen ja talouspolitiikan välinen yhteispeli. Yhteenvetona: enemmän jäsenvaltioiden välistä koordinaatiota ja neuvottelua, vähemmän huonosti toimivia sääntöjä.